

DOI 10.15421/251917

УДК 811.161.2'282.2

ЧАГАН Оксана Іванівна

викладач, Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного; вул. Героїв Майдану, 32, м. Львів, 79012, Україна; тел.: (0974946704); e-mail: oksanachagan@ukr.net; ORSID ID: 0000-0001-73868116

НОМІНАЦІЯ ПРИМІЩЕНЬ ДЛЯ УТРИМАННЯ СВІЙСЬКИХ ТВАРИН І ПТИЦІ (на матеріалі бойківських говірок)

Анотація. *Метою дослідження* є вивчення семантичної структури назв приміщень для утримання свійських тварин і птиці в бойківських говірках. *Об'єкт дослідження* – лексико-семантична підгрупа назв приміщень для утримання домашніх тварин і птиці в бойківських говірках. *Матеріалом* для дослідження слугували власні записи мовлення носіїв бойківських говірок про будівництво житла. Використано матеріали лексикографічних, лінгвогеографічних та етнографічних праць із Бойківщини. У дослідженні застосовано описовий, зіставний *методи* та *метод* етимологічного аналізу. У *результаті* дослідження з'ясовано семантичну структуру назв приміщень для домашніх тварин і птиці; встановлено варіантність лексем на фонетичному та морфологічному рівнях; проведено зіставний аналіз лексем з іншими говірками української мови; виявлено етимологію аналізованих лексем і їхні мотиваційні ознаки, продуктивні способи мотивації. **Висновки:** 1. Значна частина аналізованих лексем виявляє розширену семантичну структуру, у деяких говірках фіксуємо лексичну варіантність назв. 2. Більшість аналізованих назв є похідними від назв тварин. Водночас виявляємо слова, що мають прозору мотивацію (*саж* ← садити, *с'їдало* ← сідати). 3. За походженням більшість лексем аналізованої лексико-семантичної підгрупи питомих, серед запозичень – германізми та румунізми.

Ключові слова: лексема, значення, демінутиви, семантична структура, лексико-семантична підгрупа, бойківські говірки, будівельна лексика, назви приміщень для утримання тварин та птиці.

Постановка проблеми. Будівельна лексика говірок відбиває важливу частку життя будьякого селянина. З огляду на тісний зв'язок лексичних одиниць з денотатами ця тематична група лексики завжди перебувала під впливом соціально-економічних і культурних чинників у процесі еволюції житла, адже репрезентує матеріальну культуру народу. Тому лексика традиційного сільського будівництва завжди викликала зацікавлення в багатьох діалектологів.

Зв'язок із попередніми дослідженнями. Вивченню будівельної лексики на матеріалі говірок української мови присвячено праці О. Євтушка [3], М. і О. Никончуків [5], Л. Дорошенко [2], Л. Поліщук [7; 8], Д. Годера [13]. У контексті вивчення сільськогосподарської лексики назви господарських приміщень стали об'єктом аналізу К. Глуховцевої [1], В. Пілецького [6], Л. Тищенко [12], Р. Сердеги [10], С. Поліщук [9] та ін. На матеріалі бойківських говірок тематична група лексики традиційного сільського будівництва ще не вивчена, що зумовлює актуальність нашого дослідження. Зокрема потребує вивчення лексико-семантична підгрупа (ЛСП) назв приміщень для утримання домашніх тварин і птиці.

Постановка завдань дослідження. *Мета* статті – з'ясувати особливості функціонування назв приміщень для утримання домашніх тварин і птиці в бойківських говірках. Мета передбачає розв'язання таких *завдань*: зафіксувати назви на позначення приміщень для утримання домашніх тварин і птиці; з'ясувати семантичну структуру лексем, їхню етимологію та мотиваційні ознаки формування; виявити лексико-семантичні зв'язки в цій ЛСП.

Матеріалом для дослідження слугували власні записи – тексти про будівництво житла, що записані в 51 населеному пункті Бойківщини впродовж 2016–2018 років. Використано матеріали лексикографічних, лінгвогеографічних та етнографічних праць.

Виклад основного матеріалу. Лексико-семантичну групу (ЛСГ) назв приміщень господарського призначення за функційним призначенням у бойківських говірках поділяємо на такі

лексико-семантичні підгрупи (ЛСП): назви приміщень для домашніх тварин і птиці; назви приміщень для зберігання продуктів землеробства і реманенту, назви малих архітектурних форм. Серед приміщень для утримання домашніх тварин і птиці в аналізованих говірках виокремлюємо: назви приміщень для усіх свійських тварин (загальна назва), назви приміщень для коней, назви приміщень для кіз та овець, назви приміщень для свиней, назви приміщень для курей.

На позначення приміщення для всіх домашніх тварин і птиці (загальна назва) в обстежених говірках функціює назва *с'тайн'а* (Брк, Бтл, Бнщ, Врх, В. Лн, Глц Ск., Гсн, Грбн, Грз, Зкц, Жкн, Жпн, Ісі, Клн, Крк, Лбх С., Лмн, Лбх Т., Мшц, Н. Крп, Н. Ржн, Рзч, Опр, Сглт, Тхк, Трх, Трвк, Тсв, Пбк, Хщн, Хщв, Ябл, Ялн,) та фонетичний варіант слова – *с'тайн'і* (Скл, Ндн, Трл, Тсц, Мшц)].

Тексти репрезентують демінутиви: *стайен'ка* (*с'тайен'ка*) (В. Лн, Глк, Ісі, Рзч, Сглт), *стайеночка* (Тхк), *стайенчина* (Ісі, Н. Ржн, Рзч), *с'тайнейка* (Бтл), *с'тайенка* (Жкн), *с'тайанка* (Явр). У деяких говірках демінутиви вживають на позначення невеликого окремого приміщення для дрібної худоби та птиці: *бу'ли та'к'і спец'іал'ні стайен'чини дл'а овец' будували / ци ў'п'рибоц'і* (Н. Ржн). Це підтверджують також етнографічні праці із теренів Бойківщини [11, с. 118; 4, с. 33]. Слово *стайен'ка* вживається також зі значенням 'сезонний хлів у горах для худоби разом із житловим приміщенням': *бо то говорили стайен'ка там дл'а ко'роў* (Сглт).

Спородично в бойківських говірках значення 'окреме приміщення для дрібної худоби' мають назви *куч'і* (*куча*) (Брк, Зкц), *приб'ік* (Н. Ржн, Глц Ск.), *шопа* (Грз), *пирило* (Крк): *ў'нас кури на двор'і / ў'шо'п'і / май'у та'ку шо'пу / поло'вина кури / поло'вина в'ї'ц'і / там ў'с'о можна / кач'к'и три'мати* (Грз); *дес' мали / ту с'тайн'а / а ту могло бу'ти ше пирило йа'к'е / та йа'к с'тайн'а / там могли бу'ти в'ї'ц'і* (Крк); пор.: *с'тайн'а* 'спеціальне приміщення, будівля для коней' [СУМ, т. 9, с. 637].

У бойківських говірках назва *с'тайн'а* має розширену семантику: 'приміщення для свійської худоби та птиці (загальна назва)', 'приміщення для коней', 'окреме невелике приміщення для овець' (Глц Ск., Лбх С., Н. Ржн, Глвк). Часто нових значень лексема *с'тайн'а* набуває, виступаючи опорним словом в атрибутивних словосполученнях: *к'інс'ка с'тайн'а* 'приміщення для коней' (Брк, Глц Ск., Грбн, Н. Ржн), *в'ї'ча с'тайн'а* 'окреме невелике приміщення для овець' (Глц Ск., Лбх С., Н. Ржн, Глвк). За даними карт АУМ, зі значенням 'приміщення для корів і коней' слово поширене, окрім бойківських, у закарпатських, гуцульських, наддністрянських говірках [АУМ, т. 2, к. 280]. За свідченням етимологів, лексема має праслов'янські корені [ЕСУМ, т. 5, с. 392].

Як стверджують респонденти, у домашньому господарстві всіх тварин, зазвичай, тримали в загальній будівлі: *ко'рову три'мали ў'с'тайни / була доў'га будова / і то ў'с'о разом // ў'с'о три'мали разом ў'с'тайни / ў'с'тайни би'ла куча / була йе'н:а / і дру'га / де пус'тиў / там хо'дило* (Грз); *ко'рова ў'с'тайни сто'їт / ту ко'рова / а ту царки заго'роджен'і / там поро'с'а / там ти'л'а // кон'і то'жи ў'с'тайни с' ко'ровами // с'тайн'і ви'лик'і бу'ли / ти'пер' ма'лейк'і / йа'к поча'ли за хруш'чова будо'вати ма'лейк'і // ко'лис' бу'ли с'тайн'і ви'лик'і / шо ма'ў / к'ін' сто'їаў / і ко'рова / і бы'к / і ў'с'о на й'н'і'м бо'ц'і / а на дру'г'ім бо'ц'і царки на с'вин'і / на кури / на ў'с'о* (Крк); *ко'неї і во'л'ї' то'жи ў'с'тайни / ў'ни бу'ли в'їдо'роджен'і в'їд ко'рови / там пир'иб'ї' бу'ў / а так ў'зага'л'і / то ў'с'тайни* (Сглт). Тому фіксуємо незначну кількість назв окремих господарських приміщень для утримання тварин у домашньому господарстві.

В обстежених говірках фіксуємо лексему *ко'н'ушин'а* із семантикою 'окреме приміщення для утримання коней' (Н. Ржн, Мшц, Н. Крп, Опр, Хтр) та її фонетичний варіант *кон'ушин'і* (Тсц), похідну від назв тварин, яких там утримують, а також складену назву *к'інс'ка с'тайн'а* 'т. с.' (Глц Ск., Грбн, Брк): *дл'а ко'ниї була ў'крема ко'н'ушин'а / у'мени са'мойі йе ше ти'пер' ко'н'ушин'а / ў'крема / т'іко ў'крема / али то ў'крема / то ў'же ти'пер' поча'ли будо'вати / а ше ў'пиред / даў'но / то'то бу'ли разом / с' ко'ровами* (Мшц).

У деяких говірках мовці чітко наголошують на відмінності назв *ко'н'ушин'а* 'приміщення для коней у колективному господарстві' та *к'інс'ка с'тайн'а* 'приміщення для коней у домаш-

ньому господарстві' (Брк, Глц Ск., Грбн, Зкц, Опр, Сглт, Грз): *ко'н'ушн'а* *була* / *али то дир'жаўна* *була* / *а окремо н'и* / *де худо'ба* / *там і кон'і* (Лбх Т.); *йе ко'н'ушн'і* / *то кол'гозна* / *а ў л'удей ни* *було ко'н'ушн'і* / *а л'уди три'мали ў с'тайни* (Крк); *йак ба'гато кони'ї* / *то ўкр'емо* / *нази'валос'* *к'ін'с'ка с'тайн'а* / *а ўже йак були кол'госпи* / *то називали ко'н'ушн'а* (Глц Ск.). Отже, фіксуємо семантичне протиставлення за ознакою 'приналежність'; пор.: *ко'н'ушн'а* 'т. с.' [СУМ, т. 9, с. 637]; відома в багатьох говорах української мови, про що свідчать лінгвістичні атласи: зх.-поліс. [Євт., к. 72], наддніпр. [АУМ, т. 1, к. 284], слоб. та степ. [АУМ, т. 3, к. 68].

Окреме приміщення для утримання овець у бойківських говірках репрезентоване суфіксальними утвореннями від основи *вівч-*: *в'іу'чарн'а* (Бгт, Врх, Мшц), *в'іу'чарник* (Бтл, Бгт, Гсн, Сглт, Тпц, Тр'є), що мають прозору мотивацію, а також складеними назвами: *в'іу'ча с'тайн'а* (Глц Ск., Лбх С.), *стайен'чина на в'іу'ці* (Н. Ржн), *с'тайенка на в'іу'ці* (Глк), *хл'іу д'ла овець* (Лбх Т.).

Назви *в'іу'чарн'а*, *в'іу'чарник*, відомі й літературній мові [СУМ, т. 1, с. 551], а також іншим говорам української мови (пор.: зх.-поліс. [Євт., к. 74], серед.-поліс., серед.-наддніпр., поділ. [АУМ, т. 1, к. 286], говірках Середнього Надбужжя [9, с. 165]). Назва має праслов'янські корені [ЕСУМ, т. 1, с. 389].

Лексема *хл'іу* 'окреме приміщення для дрібної худоби', кодифікована в літературній мові зі значенням 'будівля для свійської худоби та птиці' [СУМ, т. 11, с. 83], поширена в інших говірках української мови: пор.: зак. [Сабад., с. 403], наддністр. [Шило, с. 266], гуц. [ГГ, с. 202], зх.-поліс. [Євт., к. 70], сх.-под. [8, с. 129]. Слово зафіксоване у бойківських говірках також М. Онишкевичем: *хл'іу* 'хлів для свиней' [Он., т. 2, с. 340]. Однак власні дослідження демонструють спорадичне вживання слова, що свідчить про його часткову архаїзацію у бойківських говірках. Назва успадкована з праслов'янської мови [ЕСУМ, т. 6, с. 182].

Спорадично зі значенням 'окреме приміщення для овець' вживається слово *зим'іу'ка* (Лз). Традиційно в бойківських говірках лексема *зим'іу'ка* вживається із семантикою 'сезонне житло разом із хлівом за селом, у горах'. Реалізація значення 'окреме приміщення для утримання овець', припускаємо, мотивоване його сезонним призначенням для утримання овець у зимовий період, оскільки в теплу пору року овець переважно випасали в горах; пор.: *зимівник* 'утеплене приміщення для зимування бджіл; зимове житло запорожця за межами Січі' [СУМ, т. 3, с. 566]; пор.: гуц. *зим'іу'ка* 'будівля, де взимку зупиняються пастухи' [ГГ, с. 83]. Слово *зим'іу'ка* має праслов'янські корені [ЕСУМ, т. 2, с. 262].

В аналізованих говірках не фіксуємо спеціальних назв приміщень для утримання кіз, оскільки, за свідченням респондентів, у домашньому господарстві мало хто їх розводить. Кіз, зазвичай, утримують у загальній будівлі для домашніх тварин: *кози три'мають ў с'тайни* / *або ў царку* / *або прив'язана* / *дехто три'має через д'ітеї* / *бо моло'ко д'іти п'ють* / *зараз поч'т'і то у ка'жд'і хат'і ко'за йе* (Лбх Т.); *кози хто три'маў* / *то ў с'тайни* / *ў нас доста ни три'мають* / *ў нас ўзага'л'і мало хто ма'є* / *йе дес' там* / *али мало* (Сглт); *ў нас ту'дужи мало йе* / *та кози йе* / *а три'мають* / *та дес' там ў с'тайни* (Лмн).

На позначення окремого приміщення для утримання свиней у всіх досліджуваних говірках функціює лексема *куча* (Брк, Бшц, В. Лн, Головец. Ск., Грбн, Грз, Жкн, Зкц, Крк, Лбх С., Лбх Т., Лмн, Мшц, Ндн, Н. Крп, Н. Ржн, Опр, Сглт, Трвк, Тхк, Тшц), що ілюструє варіантність на фонетичному: *куч'а* (Лмн), *куч'і* (Врх, Скл) та словотвірному: *кучка* (Н. Ржн, Ялн) рівнях. Спорадично фіксуємо лексему *сви'нарник* 'т. с.' (Тр'є) та атрибутивне словосполучення *с'винс'ка куча* 'т. с.' (Брк, Лмн, Грз).

Загальнонародна назва *сви'нарник* 'приміщення для свиней' [СУМ, т. 9, с. 70] не часто вживана в досліджуваних говірках, однак поширена із цим значенням серед говорів української мови: пор.: лемк. [Пирт., с. 351], серед.-надбуж. [9, с. 170], центр.-слоб. [10, с. 135].

У бойківських говірках лексема *куча* демонструє розгалужену семантичну структуру. (див. таблиця 1); пор.: *куча* 'приміщення для птахів і тварин' [СУМ, т. 4, с. 422]. Ізоглови лексеми зі схожим семантичним наповненням продовжуються в інших говірках української мови: пор.: гуц. [ГГ, с. 108], наддністр. [Шило, с. 157], зак. [Сабад., с. 157], бук. [СБГ, с. 245], поділ. [8, с. 131],

зх.-поліс. [Євт., кк. 72, 74, 76], степ. [Моск., с. 47]. Не зовсім з'ясована етимологія назви, очевидно, пов'язана з питомими лексемами *кутати* чи *кут* [ЕСУМ III, с. 167].

Таблиця 1

Компоненти семантичної структури лексеми ¹куча

Семантика. Типи	‘окреме приміщення для утримання свиней’	‘відгороджене місце у хліві для свиней’	‘відгороджене місце у хліві для овець’	‘відгороджене місце у хліві для телят’	‘відгороджене місце у хліві для курей’	‘місце для курей у хліві над свинями’	‘місце під піччю для курей’	Говірки
1	+	—	—	—	—	—	—	ВОГ
2	+	+	+	+	+	—	—	Брк, Грз, Лмн
3	+	+	+	+	+	—	+	Жкн
4	+	+	—	—	—	—	—	Скл
5	+	—	—	—	—	—	+	Пбк

У ЛСП назв приміщень для утримання свійських тварин та птиці виділяємо назви відгородженого місця в хліві для свиней, овець, телят, курей, що представлена лексемами *куча* (Брк, Грз, Жкн, Лмн), ¹*царок* (Бгт, Бтл, Врх, Глц Ск., Грбн, Зкц, Ісї, Клн, Кмк, Крк, Лбх Т., Лбх С., Лсц, Мтв, Мшц, Н. Ржн, Опр, Орк, Плв, Рзч, Сглт, Трвк, Тхк, Хщн, Хтр, Ябл, Ялн). Обидва слова виявляють розширену семантичну структуру у бойківських говірках (див. таблиці 1, 2), що пов'язано з поліфункціональністю денотатів.

Таблиця 2

Компоненти семантичної структури лексеми ¹царок

Семантика. Типи	‘окреме приміщення для утримання свиней’	‘відгороджене місце у хліві для свиней’	‘відгороджене місце у хліві для овець’	‘відгороджене місце у хліві для телят’	‘відгороджене місце у хліві для курей’	‘місце для курей у хліві над свинями’	‘місце під піччю для курей’	Говірки
1	—	+	+	+	+	—	—	Врх, Грбн, Зкц, Крк, Лбх С., Лбх Т., Мшц, Н. Ржн, Опр, Сглт, Трвк, Тшц, Хтр, Хщн, Ябл, Ялн
2	—	+	+	+	+	+	—	Клн
3	—	—	—	—	—	—	+	Скл
4	—	+	+	+	+	+	+	Глц Ск.

У багатьох говірках, що досліджувалися, виявлено аналітичні назви, які номінують призначення місця: *тел'ача* ¹*куча* (Брк), *тел'ачий* ¹*царок* (Глц Ск., Грбн, Зкц, Клн, Крк, Опр, Лбх Т., Н. Ржн, Трвк, Ябл) ‘відгороджене місце у хліві для телят’; *свинск'ий* ¹*царок* (Глц Ск., Грбн, Клн, Трвк), *свинск'ий* ¹*царок* (Хтр), *свин'ачий* ¹*царок* (Лбх Т., Н. Ржн), *царок д'я свиней* (Глц Ск.,

Грбн, Зкц, Ябл), *царок на с'вин'і* (Врх, Мшц, Н. Ржн, Сглт, Ялн), *пац'у'к'іу царок* (Крк), *с'винс'ка куча* (Брк) – ‘відгороджене місце у хліві для свиней’; *кур'ачий царок* (Глц Ск.), *кур'іча кучка* (Жкн) – ‘відгороджене місце у хліві для курей’; розташування місця: *царок п'ід по'валоу* (Клн) ‘спеціальне місце для курей у хліві над свинями’: *там де три'майт сви'ну / куча / во'на у'с'тайни / у' нас ни' можи' бути окремо / у' нас мороз / зи'ма / с'н'і'гы / т'реба' теплої / хо'доба сто'їит / а ту' куч'і / у'с'о / од'на / дру'га / тре'та / с'тайн'а ви'лика / у'с'тайни сто'їит ко'рова / а ту' ш'тири' куч'і // йак то сви'н'а / то с'вин'ска' куча / а ти'л'а / то ти'л'ача / так с'а' нази'вали* (Брк); *у'с'тайни у' мени' напри'мер чо'тири' царк'и' йе / то ти'л'ачий / то сви'н'ачий / тожи' бу'у царок дл'а о'вец'* (Лбх Т.); пор.: *о'царок* ‘загін для худоби’ [СУМ, т. 5, с. 827]; пор.: гуц. *царок* ‘перегородка для поросят або телят’ [Негрич, с. 180], лемк. *царок* ‘загорожа для курей або свиней’ [Пирт., с. 422], бук. *царок* ‘огорожене місце для дрібної худоби; загорода’ [СБГ, с. 619]. Етимологи вказують на румунське походження слова [ЕСУМ, т. 6, с. 229].

Значення ‘окреме приміщення для курей’ реалізується назвами: *кур'атник* (Грз, Мшц), *кур'ник* (Н. Ржн, Опр, Крк), *куча* (Зкц), *шопа* (Грз), зрідка *с'ідало* (Мшц): *куреї три'майт на с'ідал'і / йак куреї' вокремо / то вс'о' йі'н:о' с'ідало' с'а' нази'вайе* (Мшц). Частина слів номінує відгороджене місце в хліві для курей: *кур'ник* (Грбн, Врх), *кур'атник* (Зкц, Грз), *царок* (Крк, Лбх С., Грбн, Опр, Клн, Хтр, Глц Ск.), *кур'ачий царок* (Клн, Лбх С., Глц Ск.), *кур'ічий царок* (Хтр, Крк), *саж* (Тхл), *потач* (Крк), *куча* (Брк, Лмн, Грз).

На позначення місця для курей у хліві над свинями в досліджуваних говірках фіксуємо такі назви: *кур'атник* (Зкц), *кур'ник* (Брк, Лбх Т., Н. Крп), *подр'а* (Тхк, Хтр), *потач* (Крк, Сглт, Ябл), *с'ідало* (Мшц), *с'ідайла* (Врх), *царок п'ід по'валоу* (Клн).

Маніфестантами значення ‘місце під піччю, де сидять кури’ є назви *потач* (Брк, Брн, Бтл, Грз, Зкц, Врх, Мшц, Лбх С., Лсц, Сглт), *потачка* (Лмн, Хщв), *потач'* (Шдц), *потач'а* (Лбх С., Хщв), *потич* (Лбх С.), *п'ід'п'іч* (Грбн, Скл), *царок* (Скл), *кур'ачий царок* (Глц Ск.), *п'іт п'рип'ічком* (Хтр, Крк, Н. Ржн, Грз, Тсц, Пбк), *п'ід зап'ічком* (Лбх С.), *кучка* (Жкн, Пбк), *кур'іча кучка* (Жкн), *кур'ник* (Лбх Т., Мшц, Н. Крк); пор.: *кур'атник* ‘приміщення для курей’ [СУМ, т. 4, с. 414], *кур'ник* ‘т. с.’ [СУМ, т. 4, с. 411]; пор.: лемк. *кур'ник* ‘клітка або приміщення для курей’; [Пирт., с. 180], зх.-поліс. *кур'атнік*, *кур'ник* ‘приміщення для свійської птиці’ [Євт., к. 76], поділ. *кур'ник*, *кур'ничок* ‘окрема будівля для утримання курей в умовах домашнього господарства’ [8, с. 131], серед.-надбуз. *кур'атник*, *кур'ник* ‘приміщення для курей у невеликому приватному господарстві’, ‘приміщення для курей у великому господарстві’ [9, с. 188].

Бойківську назву *саж* ‘відгороджене місце в хліві для курей’ (Тхл) фіксуємо okazіонально. Одне зі значень цього слова в літературній мові ‘місце в хліві, клітка, де вигодовують гусей, індиків і т. ін.’ [СУМ, т. 9, с. 14]. Слово походить від питомого дієслова *са'дити* [ЕСУМ, т. 5, с. 162]; пор.: сх.-поділ. *саж* ‘літнє дерев'яне приміщення для свиней’ [8, с. 131], центр.-слоб. *саж* ‘окреме дерев'яне приміщення для свиней’ [10, с. 131].

Лексема *потач* ‘місце під піччю, де сидять кури’ у багатьох досліджуваних говірках архаїзується, що пов'язано зі зміною способу будівництва печі, а це, звісно, зумовлює зникнення місця для утримання курей. Етимологи виводять слово від псл. *рѣтъка* ‘пташка’ [ЕСУМ, т. 6, с. 229]; пор.: бойк. *п'от'а* ‘птаха, пташина; горобець’ [Он., т. 2, с. 127], гуц. *п'отє*, *п'отєтко* ‘пташеня; курча’ [ГГ, с. 155–156]. Мотивацією для номінації, очевидно, є назва птиці, що там утримується.

Слово *с'ідало* в бойківських говірках вживається зі значенням ‘окреме або прибудоване до основної будівлі приміщення для курей’, а також ‘місце для курей над свинями’; пор.: *сідало* ‘перекладина, жердина у пташнику чи в клітці, на яку сідають на ніч кури або індики’ [СУМ, т. 9, с. 212]. Назва утворена, очевидно, від питомого дієслова *сідати* [ЕСУМ, т. 5, с. 227].

Назва *подр'а* (фонетичний варіант *п'ідр'и*) у бойківських говірках багатозначна: ‘горище над хлівом’ (Тхк), ‘горище у клуні’ (Лбх Т., Сглт), ‘місце для курей над свинями’ (Тхк, Хтр); пор.: наддністр. [Шило, с. 204], гуц. [ГГ, с. 152], бук. [СБГ, с. 438]. У закарпатських говірках слово зафіксоване зі значенням ‘у старовинних хатах велике ліжко для багатьох осіб з дощок,

постелених на колах' [Сабад., с. 243]. Як припускають етимологи, псл. *rodga*, *rodgъ* утворене з прийменника *po* й основи * *drъ-* «дереву» [ЕСУМ, т. 4, с. 477].

Лексема *шопна* у досліджуваному говірковому ареалі ілюструє розширену семантичну структуру: 'приміщення для домашніх тварин та птиці', 'приміщення для зберігання воза та іншого реманенту', 'приміщення для зберігання дров', що, очевидно, зумовлено функційним навантаженням денотата; пор.: *шопна* 'покрівля, накриття на опорах для захисту чого-небудь від сонця, дощу і т. ін.' [СУМ, т. 11, с. 509]; пор.: лемк. *шопна* 'клуня', 'приміщення для сіна, соломи', 'приміщення для сільськогосподарського реманенту' [Пирт., с. 443], наддністр. 'місце, де складають дрова' [Шило, с. 281], зх.-поліс. *шопна* 'будівля для зберігання сіна, соломи, снопів, а також для молотби, віяння' [Свт., к. 68], гуц. [ГГ, с. 218], пд.-слоб. 'приміщення для зберігання зерна' [12, с. 161], сх.-поділ. 'приміщення для реманенту', 'приміщення для утримання свиней у домашньому господарстві', 'приміщення для утримання корів у домашньому господарстві', 'будівля для зберігання снопів, сіна, половин, а також для молотби, віяння', 'приміщення для коней', 'приміщення для половин', 'утеплене темне приміщення, куди зносять вулики для зимівлі бджіл', 'приміщення, у якому зберігають зерно', 'приміщення для зберігання дров', 'приміщення для овець, кіз' [9, с. 366]. Назва запозичена з німецької мови; свн. *schopf* «будова без передньої стінки як навіс для возів; сіни» [ЕСУМ, т. 6, с. 453].

Аналізовані назви приміщень для курей виявляють тенденцію до утворення синонімічних рядів: *п'ід зап'ічком*, *потач'а* (*потач*, *потич*) (Лбх С.), *п'іт п'рип'ічком*, *кучка* (Пбк), *п'ід^мп'іч*, *царок* (Скл), *кур'ник*, *потач* (Мшц) – 'місце під піччю, де сиділи кури'; *куча*, *кур'атник* (Грз), *царок*, *потач* (Крк) – 'відгороджене місце у хліві для курей'; *кур'атник*, *шопна* (Грз), *кур'атник*, *с'ідало* (Мшц) – 'окреме або прибудоване до основної будівлі приміщення для курей'.

Полісемічними є такі лексеми: *кур'атник* 'відгороджене місце у хліві для курей', 'спеціальне місце для курей у хліві над свинями', 'місце під піччю, де сидять кури' (Зкц); *кур'ник* 'спеціальне місце для курей у хліві над свинями', 'місце під піччю, де сидять кури' (Лбх Т); *с'ідало* 'окремий хлів для курей', 'спеціальне місце для курей у хліві над свинями', 'місце під піччю, де сидять кури' (Мшц), *царок* (див. табл. 2).

Більшість зафіксованих назв приміщень для тварин позначає будівлі в приватному господарстві. Однак фіксуємо назви приміщень для тварин у колективному господарстві, що здебільшого утворені від назв тварин, яких там утримують: *тел'атник* 'приміщення для телят у колективному господарстві' (Грз, Мшц, Хтр); *короуник* 'приміщення для корів у колективному господарстві' (Грз, Мшц, Хтр); *ко'нушн'а* 'приміщення для коней у колективному господарстві' (Глц Ск., Грбн, Грз, Зкц, Мшц, Опр, Сглт), *сви'нарник* 'приміщення для свиней у колективному господарстві' (Глц Ск., Грбн, Грз, Зкц, Мшц, Опр, Сглт); *л'ітний лаг'ер* 'відгороджене місце для худоби у колективному господарстві' (Глц Ск.), *л'ітний таб'ір* 'т. с.' (Н. Ржн), *короуник* 'т. с.' (Хтр), *го'род дл'а ко'рови* 'т. с.' (Глц Ск.), *прог'ін* 'т. с.' (Клн), *загорода* 'т. с.' (Лбх Ск.), *заруб* 'т. с.' (Скл).

Найбільш продуктивні способи номінації ЛСП назв приміщень для домашніх тварин і птиці такі: суфіксальний: -н' (-а) (*с'тайн'а*, *ко'нушн'а*, *в'іу'чарн'а*), -ник- (*сви'нарник*, *короуник*, *тел'атник*, *кур'ник*, *кур'атник*, *в'іу'чарник*), -к-(-а) (*зи'м'іу'ка*, *кучка*, *ста'йенка*, *с'тайанка*, *потачка*), -л- (-о) (*с'ідало*); менш продуктивними є префіксальний (*п'риб'ік*, *п'ід^мп'іч*) та безафіксний спосіб (*саж*). Типовою є аналітична номінація, що репрезентована атрибутивними (*к'інс'ка с'тайн'а*, *в'іу'ча с'тайн'а*, *с'винс'ка куча*, *тел'ача куча*, *с'винс'к'ий царок*, *пац'ук'іу царок*, *кур'ачий царок*, *кур'іча кучка*), сполученнями прийменника з іменником (*п'ід зап'ічком*, *п'іт п'рип'ічком*), а також складеними назвами (*стайен'чина* на *в'іу'ці*, *хл'іу дл'а о'вець*).

Висновки. Здійснений аналіз назв приміщень для домашніх тварин і птиці в бойківських говірках констатує той факт, що значна кількість аналізованих лексем ілюструє лексичну варіантність. Аналізовані найменування переважно є похідними від назв тварин. Водночас виявляємо одиниці, утворені від дієслів на позначення дії, яку виконують, перебуваючи на цьому міс-

ці (саж ← са¹дити, ¹с''ідало ← с¹ідати). За походженням більшість лексем аналізованої ЛСП питоми, запозичення репрезентовані германізмами та румунізмами.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в дослідженні та аналізі інших ЛСГ тематичної групи лексики традиційного сільського будівництва в бойківських говірках.

Список обстежених населених пунктів і їхніх скорочень

Бнщ – Бубнище, Долинський р-н, Івано-Франківська обл.; Бтл – Бітля, Турківський р-н, Львівська обл.; Брк – Боберка, Турківський р-н, Львівська обл.; Брн – Бориня, Турківський р-н, Львівська обл.; В. Лн – Велика Лінина, Старосамбірський р-н, Львівська обл.; Врх – Верхне, Турківський р-н, Львівська обл.; Глвк – Галівка, Старосамбірський р-н, Львівська обл.; Глц Ск. – Головецько, Сколівський р-н, Львівська обл.; Глц Смб. – Головецько, Старосамбірський р-н, Львівська обл.; Грбн – Гребенів, Сколівський р-н, Львівська обл.; Грз – Грозьова, Старосамбірський р-н, Львівська обл.; Гсн – Гусний, Великоберезнянський р-н, Закарпатська обл.; Жкт – Жукотин, Турківський р-н, Львівська обл.; Жпн – Жупани, Сколівський р-н, Львівська обл.; Зкц – Закіпці, Турківський р-н, Львівська обл.; Ісі – Ісаї, Турківський р-н, Львівська обл.; Клн – Кальне, Сколівський р-н, Львівська обл.; Кмк – Комарники, Турківський р-н, Львівська обл.; Крк – Кривка, Турківський р-н, Львівська обл.; Лз – Лази, Воловецький р-н, Закарпатська обл.; Лмн – Лімна, Турківський р-н, Львівська обл.; Лбх С. – Либохора, Турківський р-н, Львівська обл.; Лбх Т. – Либохора, Турківський р-н, Львівська обл.; Лсц – Лосинець, Турківський р-н, Львівська обл.; Мтв – Матків, Турківський р-н; Мшц – Мшанець, Старосамбірський р-н; Ндн – Недільна, Старосамбірський р-н, Львівська обл.; Н. Крп – Новий Кропивник, Дрогобицький р-н, Львівська обл.; Н. Ржн – Нижня Рожанка, Сколівський р-н, Львівська обл.; Опр – Опорець, Сколівський р-н; Плв – Плав'є, Сколівський р-н, Львівська обл.; Пбк – Побук, Сколівський р-н, Львівська обл.; Рлч – Розлуч, Турківський р-н, Львівська обл.; Сглт – Сигловате, Турківський р-н, Львівська обл.; Скл – Сукіль, Долинський р-н, Івано-Франківська обл.; Тпл – Топольниця, Старосамбірський р-н; Трвк – Тернавка, Сколівський р-н, Львівська обл.; Тр'є – Тур'є, Старосамбірський р-н, Львівська обл.; Трл – Терло, Старосамбірський р-н, Львівська обл.; Трх – Труханів, Сколівський р-н, Львівська обл.; Тсв – Тисів, Сколівський р-н, Львівська обл.; Тсц – Тисовиця, Старосамбірський р-н, Львівська обл.; Тхк – Тухолька, Сколівський р-н; Тхл – Тухля, Сколівський р-н, Львівська обл.; Тшц – Тишівниця, Сколівський р-н, Львівська обл.; Хцв – Хащів, Турківський р-н, Львівська обл.; Хщн – Хащованя, Сколівський р-н, Львівська обл.; Хтр – Хітар, Сколівський р-н, Львівська обл.; Ябл – Яблунів, Турківський р-н, Львівська обл.; Явр – Яворів, Турківський р-н, Львівська обл.; Ялн – Ялинкувате, Сколівський р-н, Львівська обл.

Бібліографічні посилання

1. Глуховцева К. Д. Динаміка складу назв господарських приміщень у східнослов'янських говірках. *Український діалектологічний збірник*. Київ: Довіра, 1997. С. 177–194.
2. Дорошенко Л. І. Ареалогія будівельної лексики східнополіського діалекту: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 1999. 19 с.
3. Євтушок О. М. Народна будівельна лексика Західного Полісся. Рівне, 1990. 145 с.
4. Кобільник В. Матеріальна культура села Жукотин Турчанського повіту. *Літопис Бойківщини*. Самбір, 1936. Ч. 7. С. 15–67.
5. Никончук М. В., Никончук О. М. Будівельна лексика правобережного Полісся в лексико-семантичній системі східнослов'янських мов. Житомир: РВВ облполіграфвидаву, 1990. 369 с.
6. Пілецький В. І. Генеза лексико-семантичної групи назв будівель для худоби та птиці в наддністрянських говорах півдня Тернопільщини. *Лексика української мови в її зв'язках з сусідніми слов'янськими і неслов'янськими мовами*: тези доп. Ужгород: Вид-во Ужгородського державного університету, 1982. С. 103–104.
7. Поліщук Л. Б. Структурна організація та географія назв традиційного будівництва в східнополіських говірках: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Умань, 2015. 424 с.
8. Поліщук Л. Б. Номінація господарських приміщень для утримання тварин у східнополіських говірках. *Мовознавчий вісник*: зб. наук. праць. Черкаси, 2011. Вип. 12–13. С. 129–134.
9. Поліщук С. С. Міждіалектна взаємодія говорів середньонадбузького ареалу: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Одеса, 2016. 375 с.
10. Сердега Р. Л. Назви господарських приміщень у центральнослобжанських говірках (склад і семантична структура). *Вісник Харків. нац. у-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія: Філологія*. 2006. Вип. 47. С. 36–39.

11. Сілецький Р. Б. Сільське поселення та садиба в Українських Карпатах XIX – початку XX ст. Київ: Наук. думка, 1994. 140 с.
12. Тищенко Л. М. Південнословобожанські назви приміщень для зберігання зерна та снопів у просторовій та часовій проекції. *Лінгвістика*: зб. наук. праць. Луганськ: Альма-матер, 2006. № 1. С. 157–164.
13. Тодер Д. Д. Лексика, пов'язана з житлом та прилеглою до нього територією, в українських говорах Закарпаття. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*: зб. наук. праць. Ужгород: Ужгородський нац. ун-т, 2012. Вип. 18. С. 78–88.

Джерела

- АУМ – Атлас української мови: в 3 т. / ред. кол.: І. Г. Матвіяс (голова), Я. В. Закревська та ін. Київ: Наук. думка, 1984–2001.
- ГГ – Гуцульські говірки. Короткий словник / відп. ред. Я. Закревська. Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1997. 232 с.
- ЕСУМ – Етимологічний словник української мови: у 7 т. Київ: Наук. думка, 1982–2012. Т. 1–6.
- Євт. – Євтушок О. М. Атлас будівельної лексики Західного Полісся. Рівне: Держ. ред.-вид. підприєм., 1993. 134 с.
- Моск. – Москаленко А. А. Словник діалектизмів українських говірок Одеської області. Одеса: Вид-во Одес. пед. ін-ту, 1958. 78 с.
- Негр. – Негрич М. Скарби гуцульського говору: Березові. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008. 224 с.
- Он. – Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок: у 2 ч. Київ: Наук. думка, 1984. Ч. I–II.
- Пирт. – Пиртей П. С. Короткий словник лемківських говірок. Івано-Франківськ: Сіверсія МВ, 2004. 364 с.
- Сабад. – Сабадош І. В. Словник закарпатської говірки села Сокириця Хустського району. Ужгород: Ліра, 2008. 478 с.
- СБГ – Словник буковинських говірок / за заг. ред. Н. В. Гуйванюк. Чернівці: Рута, 2005. 688 с.
- СУМ – Словник української мови: в 11 т. Київ: Наук. думка, 1970–1980. Т. I–XI.
- Шило – Шило Г. Наддністрянський регіональний словник. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008. 288 с.

References

1. Hlukhovtseva, K. D. (1997), “Dynamics of outbuildings, names structure in Eastern Slobozhanshchina dialects”, *Ukrainian dialectological collection* [“Dynamika skladu nazv hospodarskykh prymishchen u skhidnoslobozhanskykh hovirkakh”, *Ukrainskyi dialektolohichnyi zbirnyk*], Kyev, pp. 177–194.
2. Doroshenko, L. I. (1999), *Areal placing of building vocabulary in Eastern Polissia dialects: Author's abstract* [*Arealohiia budivelnoi leksyky skhidnopoliskoho dialektu: Avtoref. dys. ... kand. filol. nauk*], Kyev, 19 p.
3. Yevtushok, O. M. (1990), *The folk construction vocabulary of the Western Polissya* [*Narodna budivelna leksyka Zakhidnoho Polissia*], Rivne, 145 p.
4. Kobilnik, V. (1936), “Material culture of village Zhukotin of Turchansky district”, *Chronicle of Boikivshchyna* [“Materialna kultura sela Zhukotytn Turchanskoho povitu”, *Litopys Boikivshchyny*], Sambir, Part 7, pp. 15–67.
5. Nikonchuk, M. V., Nikonchuk, O. M. (1990), *The constructional vocabulary of the right-hand side of Polissya in the lexical-semantic system of the East Slavic languages* [*Budivelna leksyka pravoberezhnoho Polissia v leksyko-semantichnii systemi skhidnoslovianskykh mov*], Zhytomyr, 369 p.
6. Pilletsky, V. I. (1982), “Genesis of the lexical-semantic group of names of buildings for livestock and poultry in transdnistrian dialects of the south of Ternopil oblast”, *The lexicon of the Ukrainian language in its relations with the neighboring Slavic and non-Slavic languages: abstracts dop.* [“Heneza leksyko-semantichnoi hrupy nazv budivel dlia khudoby ta ptytsi v naddnistrianskykh hovorakh pivdnia Ternopilshchyny”, *Leksyka ukrainskoi movy v yii zviyazkakh z susidnimy slovianskymy i neslovianskymy movamy: tezy dop.*], Uzhhorod, pp. 103–104.
7. Polishchuk, L. B. (2015), *Structural organization and geography of the names of traditional construction in the Eastern Podillya dialects: dissertation* [*Strukturna orhanizatsiia ta heohrafiia nazv tradytsiinoho budivnytstva v skhidnopodilskykh hovirkakh: dis. ... kand. filol. nauk*], Uman, 424 p.
8. Polishchuk, L. B. (2011), “Nomination of commercial premises for the maintenance of animals in the Eastern Podillya dialects”, *Linguistics Journal. Collection of scientific works* [“Nominatsiia hospodarskykh

- prymishchen dla utrymannia tvaryn u skhidnopodilskykh hovirkakh", *Movoznavchyi visnyk. Zbirnyk naukovykh prats*], Cherkasy, № 12–13, pp. 129–134.
9. Polischuk, S. S. (2016), *Interdialectal interaction of the Speeches of the Middle Nourban Range: dissertation [Mizhdialektna vzayemodiya hovoriv seredn'onadbuz'koho arealu: dis. ... kand. filol. nauk]*, Odessa, 375 p.
 10. Serdega, R. L. (2006), "Names of premises in Central Sloboda dialects (composition and semantic structure)", *Bulletin of Kharkiv National University. V. N. Karazin. Series: Philology* ["Nazvy hospodarskykh prymishchen u tsentralnoslobozhanskykh hovirkakh (sklad i semantychna struktura)", *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho u-tu im. V. N. Karazina. Seriya: Filolohiia*], Kharkiv, № 47, pp. 36–39.
 11. Sileckiy, R. B. (1994), *Rural settlement and farmstead in the Ukrainian Carpathians of the XIX – early XX centuries [Silske poselennia ta sadyba v Ukrainykykh Karpatakh XIX – pochatku XX st.]*, Kyiv, 140 p.
 12. Tishchenko, L. M. (2006), "South-Slabobian names of premises for storage of grain and sheaves in spatial and temporal projection", *Linguistics: coll. sciences works* ["Pivdenoslobozhans'ki nazvy prymishchen' dlya zberihannya zerna ta snopiv u prostoroviy ta chasoviy proektsiyi", *Linhvistyka: zb. nauk. prats*], Lugansk, № 1, pp. 157–164.
 13. Toder, D. D. (2012), "Lexics related to housing and the territory adjacent to it, in the Ukrainian dialects of Transcarpathia", *Modern problems of linguistics and literary criticism: collection of sciences works* ["Leksyka, poviazana z zhytloom ta prylehloiu do noho terytoriiu, v ukrainykykh hovorakh Zakarpattia", *Suchasni problemy movoznavstva ta literaturoznavstva: zb. nauk. prats*], Uzhgorod, № 18, pp. 78–88.

Sources

- АУМ – *Atlas of the Ukrainian language* (1984–2001) in 3 v. / Ed. Col.: IG Matvias (head), Ya. V. Zakrevskaya and others. [*Atlas ukrainskoi movy, v 3-kh t. / red. kol.: I. H. Matvias (holova), Ya. V. Zakrevska ta in*], Kiev.
- ГГ – *Hutsul dialects. Short dictionary* (1997) [*Hutsulski hovirky: Korotkyi slovnyk*]. Lviv, 231 p.
- ЕСУМ – *Etymological dictionary of Ukrainian language* (1982–2012) [*Etymolohichniy slovnyk ukrainskoi movy*]: in 7 v. Kyev, T. 1–6.
- Євт. – Yevtushok, O. M. (1993), *Atlas of building vocabulary of Western Polissya [Atlas budivelnoi leksyky Zakhidnoho Polissia]*, Rivne, 134 p.
- Он. – Onyshkevych, M. I. (1984), *Dictionary of Boiko dialects*: in 2 part [*Slovnyk boikivskykh hovirok, v 2 ch.*], Kyev, part I–II.
- Пирт. – Pyrtei, P. S. (2004), *Short dictionary of Lemko dialects [Korotkyi slovnyk lemkyvskykh hovirok]*, Ivano-Frankivsk, 364 p.
- СБГ – *Dictionary of Bukovina dialects* (2005) [*Slovnyk bukovynskykh hovirok*] / for community edit NV Guivanyuk, Chernivtsi, 688 p.
- СУМ – *Dictionary of the Ukrainian language*: in 11 vol. (1970–1980) [*Slovnyk ukrainskoi movy: v 11 t.*], Kyev, V. I–XI.
- Шило – Shylo, H. (2008), *Upper Dnister regional dictionary [Naddnistrianskyi regionalnyi slovnyk]*, Lviv, 288 p.

ЧАГАН Оксана Ивановна

преподаватель, Национальная академия сухопутных войск имени гетьмана Петра Сагайдачного;
ул. Героев Майдана, 32, г. Львов, 79012; тел.: 097-4946-704; e-mail: oksanachagan@ukr.net;
ORSID ID: 0000-0001-7386-8116

НОМИНАЦИЯ ПОМЕЩЕНИЙ ДЛЯ СОДЕРЖАНИЯ ДОМАШНИХ ЖИВОТНЫХ И ПТИЦЫ (на материале бойковских говоров)

Аннотация. *Цель* исследования – изучение семантической структуры названий помещений для содержания домашних животных и птицы в бойковских говорах. *Объект* исследования – лексико-семантическая подгруппа названий помещений для содержания домашних животных и птицы в бойковских говорах. *Материалом* для исследования послужили записи речи носителей бойковских говоров о строительстве жилья, сделанные автором в 51 населённом пункте на протяжении 2016–2018 годов. Используются также материалы лексикографических, лингвогеографических и этнографических работ по Бойковщине. В исследовании применены описательный, сопоставительный *методы* и *метод* этимологического анализа. В *результате* исследования выяснена семантическая структура названий помещений для животных и птицы; установлена вариативность лексем на фонетическом и морфологическом уровнях, проведен сопоставительный анализ лексем с другими говорами украинского языка; выявлена этимология проанализированных лексем и их мотивационные признаки. **Выводы:** 1. Значительная часть проанализированных лексем характеризуется расширением семантической структуры, в некоторых говорах фиксируется лексическая вариативность названий. 2. Большинство проанализированных названий мотивированы названиями животных.

Одновременно обнаружены слова, имеющие прозрачную мотивацию (*саж* ← са|дити, *с"ідало* ← сі|дати). 3. По происхождению большинство лексем рассмотренной лексико-семантической подгруппы исконные, среди заимствованных преобладают немецкие и румынские.

Ключевые слова: лексема, значение, деминутивы, семантическая структура, лексико-семантическая подгруппа, бойковские говоры, лексика традиционного сельского строительства, названия помещений для содержания животных и птицы.

CHAHAN Oksana Ivanivna

Theacher, Higher military educational institution; Heroiv Maidanu st., 32, Lvov, 79012; Phone number: 097-4946-704;
e-mail: oksanachagan@ukr.net; ORCID ID: 0000-0001-73868116

NAMING OF THE PREMISES FOR KEEPING DOMESTIC ANIMALS AND POULTRY IN BOYKOS DIALECT

Summary. *The aim* of the study is to explore the semantic structure of the names of premises for keeping domestic animals and poultry in Boykos dialect. *The object* of study is lexical and semantic subgroup of the premises names for keeping domestic animals and poultry in Boykos dialect. *The material* for study was the personal recording of the Boykos native speaker, who spoke about the building the house, it took place in 51st settlement during 2016 – 2018. The materials of lexicographic, lexico-geographic and ethnic works from Boykivshyna were used. The descriptive, comparative *methods* and *method* of etymological analysis were applied. As *a result* of the study, the semantic structure of the premises names for domestic animals and poultry were found out; the variability of the lexemes on the phonetic and morphological level was determined; the comparative analysis of lexemes with other Ukrainian language dialects was conducted; the etymology of the analyzed lexemes and their motivational peculiarities, their effective features of motivation were revealed. **Conclusions:** 1. Most part of the analyzed lexemes shows extended semantic structure, there is lexical variability in certain dialects. 2. Most of the analyzed names are derived from the names of the animals. At the same time, we find the words, that have clear motivation (*sazh* ← са|dyty, *s"ідало* ← сі|daty). 3. By the origin most of the lexemes of the analyzed lexical and semantic subgroup are specific; among the borrowings are German and Romanian words.

Keywords: *a lexeme, meaning, semantic structure, lexical and semantic subgroup, Boykos dialect, lexis of traditional village building, premises names for keeping domestic animals and poultry.*

Надійшла до редколегії 01.03.19

DOI 10.15421/251918

УДК [811.161.2+811.162.4]'373

ШПІТЬКО Ірина Миколаївна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри загального та слов'янського мовознавства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара; пр. Гагаріна, 72, м. Дніпро, 49010, Україна;
тел.: +38(056) 374-98-80; e-mail: iryna-shpitko@ukr.net; ORCID ID 0000-0003-4639-0537

СУЧАСНА СЛОВАЦЬКА МОВА ТА ПРОБЛЕМА АНГЛІЦИЗМІВ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Анотація. *Об'єкт* дослідження – словникові статті та мовленнєві контексти, які репрезентують використання/невикористання англіцизмів у мові Інтернету, *предмет* дослідження – питомі та запозичені ресурси в номінації нових понять. *Мета* дослідження – продемонструвати особливості сучасної словацької лексики в контексті процесів всесвітньої глобалізації. Використано *методи* спостереження, зіставлення й опису. У *результаті* дослідження виявлено англіцизми та національно-мовні еквіваленти до інтернаціональних англіцизмів у лексико-семантичній системі словацької мови. *Практичне застосування результатів* можливе в дослідженнях динамічних процесів лексико-семантичних систем слов'янських мов і досвіду деяких слов'янських країн у вирішенні проблеми англіцизмів. **Висновки:** 1) лексичний рівень мови, якому найбільше властива ознака динаміки, у сучасних глобалізаційних умовах зазнає помітного впливу англіцизмів; 2) процес запозичення має як певні переваги, так і недоліки: з одного боку, він урізноманітнює та збагачує словниковий запас мовців, а з іншого – витісняє власне мовні структури; 3) словацька мова має у своєму арсеналі багаті мовні можливості для позначення різних реалій навколишнього світу, у тому числі й сучасних, активно залучаючи для процесу номінації нового поняття власно мовні ресурси як словотворчі, так і семантичні, з-поміж останніх метафоричні перенесення; 4) у лексико-семантичній системі словацької мови очевидно виявляється також взаємодія питомих та